

توانایی مدیریت و تاخیر در گزارش حسابرسی با تعدیل گری کیفیت حسابرسی

عبدالرسول مستاجران^{۱*}

امیر محمد خادم الحسینی^۲

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۸/۱۵ تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۱۱/۳۰

چکیده

توانایی مدیریت فراتر از ویژگیهای اقتصادی شرکت، تاثیر بسزایی در گزارشهای مالی شرکتها و ریسک شرکت دارد. هدف این پژوهش بررسی رابطه بین توانایی مدیریتی با تاخیر گزارش حسابرسی است، و همچنین آیا این رابطه با کیفیت حسابرسی درگیر متفاوت است. داده های گردآوری شده پژوهش برگرفته از ۱۲۷ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران می باشد. روش آماری مورد استفاده برای آزمون فرضیه های پژوهش روش داده هایی تابلویی با اثرات ثابت می باشد و آزمون با استفاده از نرم افزار Eviews انجام گرفت. نتایج پژوهش حاکی از رابطه منفی و معناداری بین توانایی مدیریتی با تاخیر گزارش حسابرسی وجود دارد و همچنین حسابرسان با کیفیت بالاتر تاثیری بر رابطه توانایی مدیریت و تاخیر گزارش حسابرسی ندارند. با توجه به نتایج به دست آمده مدیران توانا می توانند با بهبود به هنگام در فرایند گزارشگری و با کاهش ریسک شرکتها به فرایند حسابرسی کمک کرده و باعث کاهش زمان حسابرسی و گزارشگری حسابرسی می گردند.

واژگان کلیدی

توانایی مدیریتی، تاخیر گزارش حسابرسی، کیفیت حسابرسی

۱. استادیار، عضو هیات علمی دانشکده علوم مالی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران.

۲. دانشجو دکترا حسابداری، دانشکده اقتصاد و حسابداری، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.

مقدمه

تأخیر طولانی در افشای گزارشهای مالی حسابرسی شده به دلیل افزایش عدم تقارن اطلاعات بین مدیران و سهامداران یکی از مهمترین نگرانی های سرمایه گذاران است. تأخیر در گزارش حسابرسی اغلب به عنوان یکی از مهم ترین معیارهای به موقع بودن گزارشگری مالی تلقی می شود (آبرناتی^۱ و همکاران، ۲۰۱۷، بمبر^۲ و همکاران، ۱۹۹۳)، بنابراین میزان تأخیر در ارائه گزارش های مالی شرکت باید مورد توجه ویژه تهیه کنندگان گزارش های مالی قرار گیرد، زیرا افزایش سرعت در گزارشگری به دلیل استفاده به موقع تر اطلاعات در اتخاذ تصمیم های اقتصادی توسط سرمایه گذاران، موجب شفافیت بیشتر اطلاعات مالی شرکت ها و کاهش عدم تقارن اطلاعات میان سرمایه گذاران می شود، که به تبع آن نیز شفافیت بالاتر تر بازار سرمایه را در پی خواهد داشت (تنانی و محسنی، ۱۴۰۲) همچنین اطلاعات مالی نسبت به گذشت زمان، ارزش و سودمندی خود را در تصمیم گیری ها از دست می دهد، بنابراین هرچه فاصله زمانی بین پایان سال مالی و تاریخ انتشار صورت های مالی (تأخیر در گزارشگری) کوتاه تر شود، ارزش اطلاعات منتشر شده بیشتر می شود (دولت آبادی و همکاران، ۱۳۹۳).

تأخیر گزارش حسابرسی، به عنوان تعداد روزهای بین پایان سال مالی و تاریخ گزارش حسابرسی تعریف می شود و به کارایی و تلاش حسابرسی در تعاملات حسابرسی مربوط می شود (مثلاً بمبر و همکاران، ۱۹۹۳؛ دوه^۳ و همکاران، ۲۰۲۰؛ نچل و شارما^۴، ۲۰۱۲). با ادامه این خط تحقیق، گلوور، هانسن و سیدل^۵ (۲۰۲۲) تأکید می کنند پس از اقدامات عمده نظارتی در دهه ۲۰۰۰، مشتریان و حسابرسان در تعیین به موقع بودن فرآیندهای گزارش دهی حسابرسی و مالی نقش اساسی دارند. مطابق با این نظر، انتظار می رود که حسابرسان توانایی های مدیران شرکت مشتری را در فرآیند ارزیابی ریسک خود لحاظ کنند و یا به کمک مدیران برای تکمیل کار تا مرحله گزارش نهایی تکیه کنند.

به طور خاص، اگر حسابرسان معتقد باشند که مدیران توانمند می توانند تخمین های حسابداری دقیق تری ارائه دهند و ریسک های مشتری را کاهش دهند (دمرجیان^۶ و همکاران، ۲۰۱۳؛ کریشنان و وانگ^۷، ۲۰۱۵) و در نتیجه تلاش حسابرسی را کاهش دهند، و یا اینکه مدیران توانمند با ارائه کمک های به موقع و مرتبط به سرعت بخشیدن به حسابرسی کمک می کنند، بنابراین میتوان انتظار داشت که رابطه ای منفی بین توانایی مدیریتی و تأخیر در گزارش حسابرسی وجود داشته باشد. (لی یانگ^۸ و همکاران، ۲۰۲۴)

در این پژوهش ابتدا به بررسی رابطه بین توانایی مدیریتی و تأخیر در گزارش حسابرسی می پردازد سپس شرایطی را بررسی میکند که ممکن است نقش قابلیت های مدیران را در کاهش تأخیر در گزارش حسابرسی بیشتر یا کمتر برجسته کند که به طور خاص، دو عامل تعدیل کننده را بررسی شده که ممکن است بر رابطه منفی مشاهده شده بین توانایی

¹ Abernathy² Bamber³ Duh⁴ Knechel & Sharma⁵ Glover, Hansen, and Seidel⁶ Demerjian⁷ Krishnan & Wang⁸ Yang Li

مدیریتی و تاخیر گزارش حسابرسی تأثیر بگذارند: کیفیت حسابرسی و محیط اطلاعات داخلی شرکت مشتری. پیش‌بینی میشود که حسابرسان با کیفیت پایین‌تر و شرکت‌هایی با محیط اطلاعاتی داخلی ضعیف‌تر، بیشتر به مدیران توانمند برای بهبود به موقع بودن فرآیند گزارش‌دهی مالی خارجی وابسته هستند.

مبانی نظری پژوهش

تاخیر در گزارش حسابرسی

به موقع بودن به این مفهوم است که اطلاعات باید در کوتاه‌ترین زمان و به سریع‌ترین شکل ممکن در دسترس استفاده‌کنندگان قرارگیرد. در این تحقیق فرض بر این است که هر چه تاریخ گزارش حسابرسی به تاریخ پایان سال مالی نزدیک‌تر باشد، گزارش حسابرسی به موقع‌تر ارائه می‌شود و تأخیر کمتری در ارائه وجود دارد. در نتیجه، مدت زمان ارائه گزارش حسابرسی در تحقیق مزبور، فاصله زمانی بین تاریخ پایان سال مالی هر شرکت، تا تاریخ گزارش حسابرسی در نظر گرفته می‌شود. تاریخ گزارش حسابرسی مفهومی است که عموم همیشه به طور کامل آن را درک نمی‌کنند. آن تاریخی است که حسابرسی برای کشف رخدادهای پایانی که ممکن است تأثیر با اهمیتی روی صورت‌های مالی حسابرسی شته داشته باشد مسئول است. به شک متعارف، تاریخی است که حسابرسی کار خود را در دفتر کار صاحبکار تمام می‌کند (حشمتی و همکاران، ۱۳۹۵).

تاخیر گزارش حسابرسی، طول زمانی از پایان سال مالی شرکت تا تاریخ گزارش حسابرسی را نشان می‌دهد که بر به موقع بودن افشای اطلاعات حسابداری تأثیر می‌گذارد و نمایانگر کارایی فرآیند حسابرسی است. "فقدان به موقع بودن می‌تواند اطلاعات مربوط به آن را از بین ببرد (هیات استانداردهای حسابداری مالی، (FASB)، ۱۹۸۰). بنابراین، طول مدت حسابرسی به عنوان "مهم‌ترین عامل تعیین‌کننده به موقع بودن" در نظر گرفته می‌شود که می‌تواند سطح عدم قطعیت مرتبط با تصمیم‌گیری بر اساس اطلاعات را تحت تأثیر قرار دهد و واکنش‌ها و درک ذینفعان مختلف نسبت به این اطلاعات را تحت تأثیر قرار دهد (دونگ^۱ و همکاران، ۲۰۱۸؛ اتردگ^۲ و همکاران، ۲۰۰۶). از آنجا که گزارش‌های مالی حسابرسی‌شده شرکت‌ها، محصول مشترک مشتری و حسابرسان است، ویژگی‌های هر دو طرف می‌تواند بر تأخیر گزارش حسابرسی تأثیر بگذارد.

توانایی مدیریتی و تاخیر در گزارش حسابرسی

توانایی مدیریت به عنوان سرمایه انسانی، دارایی نامشهود شرکتها محسوب شده و دمرجیان و همکاران (۲۰۱۲) توانایی مدیریت را کارایی مدیران نسبت به رقیبانشان در تبدیل منابع شرکت به درآمد تعریف می‌نمایند. همچنین توانایی مدیریتی که به عنوان دانش، مهارت‌ها و تجربه مدیریت تعریف می‌شود که می‌تواند در فرآیند ایجاد ارزش مورد استفاده قرار گیرد (هیت^۳ و همکاران، ۲۰۰۱؛ کور^۴، ۲۰۰۳)، همواره مورد توجه پژوهشگران بوده است. این توانایی به عنوان یک منبع سازمانی منحصر به فرد در نظر گرفته می‌شود که می‌تواند به بهبود عملکرد بازار سهام و عملکرد عملیاتی

¹ Dong

² Ettredge

³ Hitt

⁴ Kor

شرکت کمک کند (کارملی و تیشلر^۱، ۲۰۰۴). همچنین طبق نظریه مدیریت عالی سازمان^۲ ویژگی‌های مدیران مانند سن، تجربیات شغلی، آموزش و ... بر پروفایل‌های استراتژیک شرکت‌ها تأثیر می‌گذارد و می‌تواند نتایج مختلف سازمانی را توضیح دهد. از سوی دیگر بر اساس این نظریه ویژگیهای مدیر تا حدی قادر به تبیین تصمیمات راهبردی شرکت و پیامدهای آن بوده و با توجه به این که هر یک از مدیران دارای ویژگیهای منحصر به فرد خود توانایی با درجه‌های مختلفی دارند؛ لذا تصمیم‌گیری مدیران در فعالیتهای سرمایه‌گذاری و مالی تحت تأثیر تواناییهای ویژه آنان قرار می‌گیرد (همبریک و میسون^۳، ۱۹۸۴). دایرننگ^۴ و همکاران (۲۰۱۰) علاوه بر این مطابق با نظریه علامت دهی مدیران توانمند نه تنها تمایلی به مبهم نمودن عملکرد مطلوب خود نداشته بلکه برای مطلع نمودن استفاده کنندگان نسبت به عملکرد مطلوب و توانایی‌های خود به افشای اطلاعات شفاف و قابل فهم تری اقدام می‌نمایند (دایرننگ و همکاران، ۲۰۱۰)، از آنجا که اطلاعات حسابداری جزء مهمترین منبع محیط اطلاعاتی محسوب می‌شود (دو و همکاران، ۲۰۱۵)، لذا انتظار میرود که توانایی مدیریتی منجر به بهبود کیفیت محیط اطلاعاتی شرکت گردد. همچنین از آنجایی که تأخیر گزارش حسابرسی نشان دهنده مقدار زمان صرف شده برای یک کار حسابرسی است. ادبیات قبلی (بلیکلی^۵ و همکاران، ۲۰۱۴، دوه و همکاران ۲۰۲۰، کنچل و شارما، ۲۰۱۲) معمولاً آن را تابعی از دو عامل می‌دانند: مقدار کل کار مورد نیاز (تلاش حسابرسی) و سرعت انجام کار (کارایی حسابرسی)، بر همین اساس میتوان پیش‌بینی کرد که حضور مدیران توانمند از دو طریق می‌تواند بر به موقع بودن گزارش حسابرسی تأثیر بگذارد. اول از دیدگاه حسابرسان خارجی حفظ سطح پایین ریسک کلی حسابرسی هنگام انجام حسابرسی صورتهای مالی بسیار مهم است. ریسک حسابرسی (AR) تابعی از ریسک ذاتی شرکت مشتری (IR) و ریسک کنترل (CR) و همچنین ریسک تشخیص حسابرسان (DR) است. این مدل ریسک حسابرسان را برای طراحی برنامه‌ها و استراتژی‌های حسابرسی و تخصیص تلاش حسابرسی (DR) بر اساس ارزیابی ریسکهای تحریف با اهمیت مشتری (RMM - IR CR) راهنمایی می‌کند. تا جایی که توانایی مدیریتی بالاتر با کیفیت اقلام تعهدی بالاتر، (دمیرجان و همکاران، ۲۰۱۳) اطلاعات دقیق‌تر، برآوردهای حسابداری قابل اعتمادتر، محیط اطلاعاتی بهتر و عملکرد بهتر همراه است. مدیران توانمندتر می‌توانند بهتر از شایستگی خود برای کاهش خطرات مرتبط با مشتری استفاده کنند (کریشن و وانگه، ۲۰۱۵) در نتیجه تلاش حسابرسی را بیش از مدیران کمتر توانا کاهش می‌دهد. از آنجایی که تأخیر گزارش حسابرسی با تلاش حسابرسی افزایش می‌یابد (برایان و میسون^۶، ۲۰۲۰) توانایی مدیریتی بالاتر احتمالاً با تأخیر گزارش کوتاه‌تر همراه است.

دوم حسابرسان به کمک تیم مدیریت در طول فعالیتهای حسابرسی تکیه می‌کنند. مسلماً، مدیران توانمندتر دارای تخصص هستند که می‌تواند به آنها کمک کند تا زمینه صنعت و استراتژی‌ها محصولات بازارها و روال‌های شرکت را بهتر درک کنند (یانگ لی و همکاران، ۲۰۲۴) همچنین مدیران توانمند می‌توانند پورتفولیوهای منابع یک شرکت را

¹ Carmeli & Tishler

² Upper echelons theory

³ Hambrick & Mason

⁴ Dyreng

⁵ Blankley

⁶ Bryan & Mason

انتخاب و پیکربندی کنند و آنها را برای بهره برداری از فرصت های بازار به کار گیرند (هولکامپ و همکاران، ۲۰۰۹، سیرمون هیت و ایرلند، ۲۰۰۷) آنها می توانند اطلاعات را در برآوردهای آینده نگر منطقی تر و قابل اعتمادتر ترکیب کنند که شامل ارزش منصفانه، نرخ استهلاک برآورد بدهی و سایر برآوردهای تعهدی است. بنابراین حسابرسان میتوانند کمکهای مدیران توانمندتر را در نظر بگیرند و زمان کمتری را برای جمع آوری اطلاعات و فرآیند گواهی خود صرف کنند. از این نظر توانایی مدیریتی بالاتر با افزایش کارایی حسابرس در انجام کارهای ضروری منجر به تأخیر کوتاه تر گزارش حسابرسی می شود. علاوه بر این مدیران توانمند می توانند به سرعت گزارشهای مالی پایان سال را تهیه و نهایی کنند که به طور مستقیم به فرآیند حسابرسی و گزارشگری مالی به موقع کمک می کند. (گلاور^۱ و همکاران، ۲۰۲۲، یانگ لی و همکاران، ۲۰۲۴).

کیفیت حسابرسی

در مرحله بعد بررسی می شود که آیا رابطه بین تاخیر گزارش حسابرسی و توانایی مدیریتی با کیفیت حسابرسی متفاوت است یا خیر. حسابرسان با کیفیت بالاتر (مثلاً چهار حسابرس بزرگ و یا حسابرسان متخصص صنعت احتمالاً دارای سطوح بالاتری از استقلال شایستگی هستند) (کول و رو، ۲۰۲۲، دی آنجلو، ۱۹۸۱) در مقایسه با همتایان خود حسابرسان با کیفیت بالاتر، نگرانی های مرتبط با شهرت بیشتری دارند که آنها را به سمت محافظه کاری بیشتری در طول حسابرسی سوق می دهد. (کارسون و همکاران، ۲۰۱۲) با موقعیت های بازار سودمند آنها همچنین منابع و انگیزه های کافی برای حفظ پروتکل های استاندارد شده برای حفظ شهرت شرکت دارند به در نتیجه در صورت بروز اختلافات حسابداری، احتمال بیشتری وجود دارد که مقاومت یا مخالفت قوی مشتری را محدود کنند. آنها همچنین ممکن است زمان بیشتری را صرف مذاکره برای رسیدن به توافق نهایی کنند تا اینکه توسط مدیران توانمند و آگاه متقاعد شوند. در مقابل حسابرسان با کیفیت نسبتاً پایین اغلب در مقیاس کوچکتر هستند. منابع کمتری دارند. (هاریس و ویلیامز، ۲۰۲۰) و با مشتریان خود پیوند بیشتری دارند و نگرانی های مربوط به شهرت کمتری دارند، و به طور کلی نسبت به رقبای بزرگ خود استقلال کمتری دارند و تحت فشار اقتصادی بالاتری قرار دارند. آنها ممکن است در گزارش به موقع و در عین حال صرفه جویی در هزینه ها بیشتر به کمک تیم مدیریت نسبت به همتایان خود وابسته باشند بنابراین حسابرسان با کیفیت بالاتر محافظه کارتر و مستقل تر هستند. ممکن است کمتر به توانایی مدیریتی برای تصمیم گیری در مورد برنامه حسابرسی خود متکی باشند. (یانگ لی و همکاران، ۲۰۲۴).

پیشینه پژوهش

پیشینه خارجی پژوهش

هیز و شفر (۱۹۹۹) نشان می دهند که خروج مدیران با توانایی بالا باعث واکنش های منفی غیرعادی در ارزش شرکت می شود.

¹ Glover

دمرجیان و همکاران (۲۰۱۳) استدلال می کنند که مدیران با توانایی بیشتر تمایل به ارائه کیفیت بالاتر سود دارند که شامل بازیابی های کمتر، برآوردهای دقیق تر تعهدات و خطاهای کمتر در تخصیص بدی ها می شود.

کریشنن و وانگ (۲۰۱۵) نشان می دهند که توانایی بالای مدیریتی هزینه های حسابرسی را کاهش داده و احتمال اظهارات تداوم فعالیت را کاهش می دهد.

سان و همکاران (۲۰۱۶) دریافتند که مدیران با توانایی بیشتر می توانند از دست دادن ارزش سرقفلی جلوگیری یا آن را کاهش دهند.

هوانگ و سان (۲۰۱۷) نیز اثر منفی توانایی مدیریتی را بر مدیریت سود واقعی مستند می کنند.

ژانگ (۲۰۱۸) نشان می دهد که مقایسه پذیری حسابداری با تأخیر حسابرسی رابطه منفی دارد زیرا مقایسه پذیری حسابداری با بهبود شفافیت و صداقت مدیران در تعامل با حسابر، انجام کار حسابرسی را به موقع تسهیل می کند. آبرناتی و همکاران (۲۰۱۸)، رابطه بین توانایی مدیریتی و به موقع بودن گزارش را به طور کلی اثبات کرده است. استوارت و کرنی (۲۰۱۹) نشان می دهند که تأخیر گزارش حسابرسی برای حسابرسی هایی که در صنایع همگن تر انجام می شود، کوتاه تر است.

برایان و میسون (۲۰۲۰) مستند می کنند که درآمدهای با نوسان کمتر با ریسک بیشتر مدیریت سود و تأخیر بیشتر در گزارش حسابرسی مرتبط هستند.

لی و همکاران (۲۰۲۴) با استفاده از نمونه ۵۶۹۴ شرکت طی دوره ۲۰۰۷ تا ۲۰۲۰ به بررسی رابطه توانایی مدیریت و تأخیر در گزارش حسابرسی پرداختند و به این نتیجه رسیدند که رابطه منفی بین توانایی مدیریت و تأخیر در گزارش حسابرسی وجود دارد.

همه این یافته ها با نظریه ای همخوانی دارند که بر اساس آن توانایی مدیریتی به طور معمول توسط ذینفعان شرکت شناخته شده و ارزش گذاری می شود و می تواند نتایج عملیاتی و همچنین کیفیت گزارش دهی مالی را تحت تأثیر قرار دهد.

پیشینه داخلی پژوهش

رضایی و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی رابطه توانایی مدیریت با اجزاء مدیریت ریسک یکپارچه با استفاده از نمونه ۷۸ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار پرداختند. نتایج پژوهش حاکی از آن بود که توانایی مدیریتی تنها بر مدیریت ریسک عملیاتی تأثیر مثبت و معنادار داشته است.

یاری و باغومیان (۱۴۰۰) به بررسی توانایی مدیریتی و رفتار ریسک پذیری شرکت پرداختند. جامعه آماری شامل شرکت های عضو بورس اوراق بهادار تهران بوده که در نهایت ۱۶۵ شرکت در یک قلمرو زمانی از ۱۳۸۸ الی ۱۳۹۷ مورد آزمون قرار گرفتند. آزمون فرضیه ها با استفاده از رگرسیون و داده های تابلویی و آزمون طرح اندازه تکراری انجام شده است. یافته های پژوهش نشان داد که توانایی مدیریتی رابطه مثبت و معناداری با انحراف معیار نرخ بازده داراییها و نسبت مخارج سرمایه های به کل داراییها دارد.

رسولخانی و بولو (۱۴۰۲) به بررسی توانایی مدیریتی و هموارسازی سود پرداختند. در نهایت شرکت های عضو بورس اوراق بهادار تهران بوده که در نهایت ۱۱۳ شرکت در دوره زمانی هفت ساله بین سالهای ۱۳۹۱ الی ۱۳۹۷ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. شواهد نشان می دهند توانایی مدیریتی با هموارسازی سود رابطه مثبتی دارد و مدیران با توانایی بالا اطلاعات آینده نگرانه تری را از طریق هموارسازی سود ارائه می دهند و از این طریق موجب افزایش محتوای اطلاعاتی سود در مورد عملکرد آتی می شوند. در واقع مدیران توانمند از هموارسازی سود جهت کاهش عدم تقارن اطلاعاتی استفاده می کنند و از این طریق به طور غیرمستقیم به بازار علامت می دهند.

محمدی و همکاران (۱۴۰۲) در پژوهشی به بررسی تاثیر ویژگیهای شرکت و حسابرسان مستقل بر تاخیر در ارائه گزارش حسابرسی با استفاده از یک نمونه شامل ۸۵ شرکت پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی دوره ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ پرداختند. یافته های پژوهش نشان می دهد که اندازه حسابرسان تاثیر منفی و اظهارنظر حسابرسان تاثیر مثبت معنادار بر ارائه گزارش حسابرسان دارد.

دادجوئی و میرزائی (۱۴۰۱) به بررسی رابطه بین بیش اطمینانی مدیران و تاخیر گزارش حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. برای نمونه گیری از روش حذف سیستماتیک استفاده شده است که سعی شده داده های مورد نیاز در بازه زمانی سالهای ۱۳۹۵ الی ۱۳۹۹ با استفاده از روش تحلیل رگرسیون کالسیک انجام شود. نتایج نشان می دهد که بین بیش اطمینانی مدیران و تأخیر گزارش حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران رابطهای وجود ندارد؛ به عبارت دیگر هیچ گونه ارتباطی بین بیش اطمینانی مدیران و تأخیر گزارش حسابرسی شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران یافت نشد.

فرضیه های پژوهش

با توجه به مبانی نظری و پیشینه تجربی پژوهش فرضیه های پژوهش به صورت زیر تدوین می شوند :

فرضیه اول : بین توانایی مدیریتی و تاخیر گزارش حسابرسی رابطه منفی معناداری وجود دارد.

فرضیه دوم : ارتباط منفی بین توانایی مدیریتی و تاخیر گزارش حسابرسی برای شرکتهایی که حسابرسان با کیفیت بالایی دارند، کمتر مشهود است.

روش پژوهش

این پژوهش از نظر نوع هدف جزو پژوهش های کاربردی است و روش شناخت در این پژوهش توصیفی - همبستگی از نوع رگرسیون با داده های ترکیبی است که مبتنی بر داده های کمی و تاریخی بوده است. داده های مورد نیاز متغیر های پژوهش در گام نخست به روش داده کاوی از طریق گزارش سالیانه شرکتها شامل صورتهای مالی ، گزارش های تفسیری مدیریت با استفاده از وب گاه کدال گرد آوری و سپس با استفاده از نرم افزار اکسل این داده ها تلخیص ، محاسبه و جمع بندی و در نهایت به کمک نرم افزار Eviews ۱۳ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است . جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در بازه زمانی ۱۳۹۷ الی ۱۴۰۱ است که تمام معیار های ذیل را احراز کرده باشند:

الف) شرکتها تا قبل از سال ۱۳۹۷ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند .

ب) سال مالی آنها منتهی به ۲۹ اسفند ماه باشد.

ج) اطلاعات مالی آن ها در بازه زمانی سال های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۱ در دسترس باشد.

د) جزو گروه های بانکها و موسسات اعتباری، سرمایه گذاریها، سایر واسطه گریها و شرکتهای بیمه نباشد. با در نظر گرفتن تمامی شرایط بالا، ۱۲۷ سالانه شرکت (در مجموع ۶۲۵ شرکت-سال) برای انجام این پژوهش انتخاب شدند.

مدل آزمون فرضیه های پژوهش

در این پژوهش برای آزمون فرضیه اول از مدل رگرسیونی OLS شماره ۱ (یانگ لی و همکاران، ۲۰۲۴) استفاده شده است.

$$1) LAG = \beta_0 + \beta_1 MA + \beta_2 Size + \beta_3 Bookmkt + \beta_4 Inverc + \beta_5 Leverage + \beta_6 Los + \beta_7 ROA + \beta_8 Tenure + \varepsilon_{i,t}$$

سپس اثر تعاملی بین MA و BIG2 را اضافه می شود تا فرضیه دوم مورد آزمایش قرار گیرد.

$$2) LAG = \beta_0 + \beta_1 MA + \beta_2 BIG + \beta_3 MA * BIG + \beta_4 Bookmkt + \beta_5 Inverc + \beta_6 Leverage + \beta_7 Los + \beta_8 ROA + \beta_9 Tenure + \varepsilon_{i,t}$$

متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته تحقیق تاخیر در گزارش (LAG) می باشد که لگاریتم تعداد روزهای بین پایان سال مالی و تاریخ گزارش حسابرسی است.

با پیروی از دمرجیان و همکاران (۲۰۱۲) متغیر مستقل توانایی مدیریتی (MA) رو تعریف می کنیم: سنجش توانایی مدیریتی معیار اصلی ما برای توانایی مدیریتی MA-Score توسط دمرجیان و همکاران توسعه داده شده است. (۲۰۱۲) که برآوردی از چگونگی استفاده کارآمد مدیران از منابع شرکت خود ایجاد می کنند همه شرکت ها از سرمایه نیروی کار و داراییهای نوآورانه برای تولید درآمد استفاده میکنند مدیران با کیفیت بالا نرخ خروجی بالاتری را از ورودیهای داده شده نسبت به مدیران با کیفیت پایین تر تولید می کنند. برای مثال با اعمال سیستم ها و فرآیندهای تجاری برتر مانند زنجیره های تامین و سیستم های جبران خسارت.

$$max\varnothing = \frac{Sales}{v_1 CoGS + v_2 SG\&A + v_3 PPE + v_4 OpsLease + v_5 R\&D + v_6 Goodwill + v_7 OtherIntan}$$
 دمرجیان و همکاران (۲۰۱۲) از تجزیه و تحلیل پوششی داده ها (DEA) برای تخمین کارایی شرکت در صنایع مقایسه فروش تولید شده توسط هر شرکت مشروط به ورودی های زیر استفاده شده توسط شرکت استفاده می کند: بهای تمام شده کالاهای فروخته شده، هزینه های اداری و فروش، خالص دارایی های غیر جاری (PP&E)، هزینه اجاره عملیاتی، هزینه تحقیق و توسعه (R&D)، خالص سرقفلی خریداری شده (GWILL) و سایر دارایی های نامشهود (INTAN). گفتنی است از آنجا که اطلاعات مربوط به اجاره عملیاتی در صورتهای مالی شرکتهای بورسی شناسایی نمی شود و هزینه های تحقیق و توسعه نیز در قالب هزینه های اداری و عمومی و فروش قرار گرفته و به صورت دقیق قابل شناسایی نیست، لذا اثر آنها از مدل حذف شده است (صفری گرایلی و رضائی پیتة نئی، ۱۳۹۷).

بهینه سازی بردار خاص شرکت وزنهای بهینه را بر روی هفت ورودی ۷۰ با مقایسه هر یک از انتخاب های ورودی یک شرکت منفرد با سایر شرکت ها در گروه برآورد آن پیدا میکند اندازه گیری کارایی که DEA تولید می کند. مقداری بین ۰ و ۱ می گیرد که منعکس کننده محدودیتها در برنامه بهینه سازی است. مشاهدات با مقدار ۱ کارآمدترین هستند و مجموعه شرکت هایی با کارایی برابر با یک مرز را از طریق مجموعه کارآمد ترکیبهای ورودی ممکن ردیابی می کنند. مشاهدات با معیارهای کارایی کمتر از ۱ در زیر مرز قرار می گیرند. امتیاز DEA یک شرکت میزان کارایی شرکت را نشان می دهد یک شرکت با امتیاز کمتر از ۱ برای دستیابی به کارایی باید هزینه ها را کاهش دهد یا درآمد را افزایش دهد. اندازه گیری کارایی تولید شده توسط برآورد DEA هم به شرکت و هم به مدیر قابل انتساب است مشابه سایر معیارهای توانایی مدیریتی مانند بازده تاریخی و پوشش رسانه ای برای مثال یک مدیر توانمندتر بدون در نظر گرفتن اندازه شرکت بهتر می تواند روندها را پیش بینی کند در حالی که یک مدیر در یک شرکت بزرگتر به طور متوسط بهتر میتواند با تامین کنندگان صرف نظر از کیفیت خود مذاکره کند. دمرجیان و همکاران (۲۰۱۲) به منظور کنترل اثر ویژگیهای ذاتی شرکت در مدل خود، کارایی شرکت را به دو قسمت جدا، یعنی کارایی بر اساس توانایی مدیریت و ویژگیهای ذاتی شرکت طبقه بندی کردند. آنها این کار را از طریق کنترل پنج ویژگی ذاتی شرکت (سهم بازار شرکت، اندازه شرکت، جریان نقدی شرکت، فروش خارجی و عمر پذیرش شرکت در بورس) انجام دادند. هر کدام از این پنج متغیر به عنوان ویژگیهای ذاتی شرکت، میتوانند به مدیریت کمک کرده تا تصمیمات بهتری اتخاذ نموده یا در جهت عکس عمل کرده و توانایی مدیریت را کاهش دهند. پس از حذف ویژگیهای ذاتی شرکت، مقدار باقیمانده برابر با توانایی مدیریت می باشد. در مدل زیر که دمرجیان و همکاران (۲۰۱۲) ارائه داده اند، این پنج ویژگی کنترل شدند:

Firm Efficiency

$$= \alpha_0 + \alpha_1 \ln(\text{Total Assets}) + \alpha_2 \text{Market Share} + \alpha_3 \text{Positive Free Cash Flow} + \alpha_4 \ln(\text{Age}) + \alpha_5 \text{BusinessSegmentConcentration} + \alpha_6 \text{Foreign Currency Indicator} + \alpha_7 \text{Year Indicators} + \varepsilon_{i,t}$$

Total Assets: اندازه شرکت برابر است با لگاریتم طبیعی مجموع دارایی های شرکت.

Market Share: سهم بازار شرکت برابر است با نسبت فروش شرکت به فروش کل صنعت در سال

Positive Free Cash Flow: جریان نقدی آزاد مثبت یک متغیر مجازی است که وقتی شرکت جریان نقدی آزاد مثبت داشته باشد برابر با یک است و در غیر این صورت صفر است.

Age: عمر پذیرش شرکت در بورس اوراق بهادار که برابر است با لگاریتم طبیعی تعداد سالهایی که شرکت برای اولین بار در بورس اوراق بهادار پذیرفته می شود.

BusinessSegmentConcentration: متغیر مجازی است که به منظور تمرکز بخش تجاری نظر گرفته شده است. بر اساس مدل صفری گرایی و رضائی پیتة نوئی (۱۳۹۷) این متغیر از مدل حذف شده است.

Foreign Currency Indicator: متغیر مجازی است که برای شرکت هایی که صادرات (فروش با ارز خارجی) داشته اند برابر ۱ و در غیر این صورت صفر در نظر گرفته گرفته شده است.

باقیمانده مدل نیز با مقداری بین ۰ و ۱ بیانگر توانایی مدیریت شرکت می‌باشد.

متغیرهای تعدیلگر پژوهش

-اندازه موسسه حسابرسی (Audit): یک متغیر شاخص است که اگر شرکت از خدمات حسابرسی موسسه مفید راهبر یا سازمان حسابرسی استفاده نماید، عدد یک و در غیر این صورت صفر است (افلاطونی و زلفی، ۱۴۰۰)

متغیرهای کنترلی پژوهش

اندازه شرکت (SIZE): که از لگاریتم جمع دارایی شرکت به دست می‌آید زیرا بسیاری از مطالعات قبلی نشان می‌دهند که شرکت‌های بزرگتر با تاخیرهای کوتاه‌تری در گزارش حسابرسی مرتبط هستند زیرا ممکن است منابع بیشتر و داخلی بهتری داشته باشند.

نسبت دفتری به بازار (BOOKMKT): از تقسیم ارزش دفتری بر ارزش بازار به دست می‌آید که به عنوان ریسک تجاری ممکن است بر تلاش حسابرس تأثیر بگذارد.

زیان (LOSS): در صورتی که شرکت در سال جاری یا سال قبل دارای زیان خالص باشد یک در غیر این صورت صفر در نظر گرفته می‌شود. شرکت‌های با زیان بیشتر درگیر مدیریت سود هستند که به تلاش حسابرسی بیشتری نیاز دارد.

اهرم مالی (Leverge): به عنوان کل بدهی‌های شرکت تقسیم بر کل دارایی‌های آن تعریف می‌گردد.

Inverc: به صورت مجموع موجودی‌ها و مطالبات شرکت تقسیم بر کل دارایی‌های آن محاسبه می‌گردد.

دوره تصدی حسابرس (TENURE): به تعداد دوره‌های صورتهای مالی شرکت توسط این موسسه حسابرسی، حسابرسی شده است.

یافته‌های پژوهش

در این بخش به آمار توصیفی و آمار استنباطی در ارتباط با تحلیل داده‌های تحقیق پرداخته می‌شود.

آمار توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش در نمایه ۱ ارائه گردیده است:

نگاره ۱- آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

نوع متغیر	متغیرها	نماد	میانگین	میانه	انحراف معیار	کشیدگی	چولگی
وابسته	تاخیر گزارش حسابرسی	LAG	4.343	4.431	0.352	-۰,۶۱۳	۱,۳۴۹
مستقل	توانایی مدیریت	MA	۰,۰۰۰	۰,۱۰۱	۰,۱۵۸	۴,۹۸۹	0.179
کنترلی	اندازه	Size	۱۲,۰۹۳	۱۲,۱۲۳	۰,۶۳۰	۰,۰۴۸	۰,۸۱۴
	نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار	BOOKMKT	۰,۷۰۸	۲,۲۵۴	37.774	376.960	- 15.333
	نسبت موجودی‌ها و مطالبات تقسیم بر دارایی‌های	Inverc	۰,۴۸۱	۰,۴۹۵	۰,۲۶۹	۰,۸۶۷	۴,۸۷۷

نوع متغیر	متغیرها	نماد	میانگین	میانه	انحراف معیار	کشیدگی	چولگی
	اهرم مالی	Leverge	۰,۶۵۳	۰,۵۹۰	۰,۶۴۵	۶,۳۰۹	۵۵,۵۷۲
	بازده دارایی	ROA	۰,۷۷۲	۰,۶۹۰	۰,۵۹۴	۲,۰۵۳	۱۰,۴۰۵
	دوره تصدی حسابرس	TENURE	۳,۶۳۸	۲	۳,۶۸۷	۷,۶۹۰	۷۸,۹۲۹
تعداد کل مشاهدات			۶۲۵ سال-شرکت				

منبع: یافته های پژوهشگر

نتایج نمایه ۱ نشان می دهد که شاخص های مرکزی و پراکندگی داده های مورد مطالعه در پژوهش حاضر را برای تمامی ۱۲۷ شرکت مورد بررسی در دوره پنج ساله پژوهش نشان می دهد. آماره های توصیفی مربوط به متغیرهای کمی پژوهش را (شامل میانگین، میانه، انحراف معیار، کشیدگی و چولگی) به تفکیک برای شرکت های نمونه پژوهش نشان می دهد. نتایج حاصل از آمار توصیفی که در جدول زیر آمده است بیان می دارد حسابرسی را به دست آورند. میانگین دوره تصدی حسابرس نشان دهنده عدد ۳,۶۳۸ می باشد به این معنی که حسابرسان مستقل به طور مداوم حدود ۳,۶۳ سال در شرکت به عنوان حسابرس مستقل فعالیت نموده اند میانگین تأخیر در ارائه گزارش حسابرسی نشان دهنده عدد ۴,۳۴ می باشد هر چه این عدد بیشتر باشد تأخیر در ارائه صورتهای مالی نیز بیشتر است همچنین انحراف معیار، معیاری برای تعیین میزان پراکندگی داده ها از یکدیگر می باشد در بین متغیرهای پژوهش نسبت مطالبات و موجودی ها به دارایی ها (inverc) دارای کمترین پراکندگی می باشد.

آمار توصیفی متغیرهای دو ارزشی

نگاره ۲: آمار توصیفی متغیرهای دو ارزشی پژوهش

نوع متغیر	متغیرها	صفر		یک		کل	
		تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد
مستقل	موسسه حسابرسی	۴۴۸	٪۷۱	۱۸۷	٪۲۹	۶۳۵	٪۱۰۰
تعدیل گر	تخصص حسابرس	۲۱۶	٪۳۴	۴۱۹	٪۶۶	۶۳۵	٪۱۰۰
کنترلی	زیان	۵۳۲	٪۸۴	۱۰۳	٪۱۶	۶۳۵	٪۱۰۰

منبع: یافته های پژوهشگر

نتایج نمایه ۲ نشان می دهد که ۲۹٪ از شرکاهای مورد بررسی توسط سازمان حسابرسی یا موسسه مفید راهبر حسابرسی شده اند و در ۱۶٪ از شرکتها مورد بررسی زیان ده می باشند.

آزمون شناسایی نوع مدل رگرسیون

آزمون اف لیمر

قبل از آزمون فرضیه های پژوهش اقدام به بررسی همگن یا ناهمگن بودن داده ها با استفاده از آزمون اف لیمر می کنیم:

نگاره ۳. نتایج حاصل از آزمون اف لیمر

فرضیه	آماره تی	سطح معناداری	نتیجه آزمون
اول	20.882	0.000	رد (رویکرد داده های تابلویی)
دوم	20.907	0.000	رد (رویکرد داده های تابلویی)

منبع: یافته های پژوهشگر

در تمامی فرضیات با توجه به اینکه مقدار Prob به دست آمده از آزمون لیمر برابر صفر می باشد. بنابراین فرض صفر رد شده و روش های داده های تابلویی پذیرفته می شود.

آزمون هاسمن

بعد از انتخاب روش داده های تابلویی با آزمون F لیمر، از آزمون هاسمن برای تعیین استفاده از اثرات ثابت یا تصادفی استفاده می کنیم:

نگاره ۴. نتایج حاصل از آزمون هاسمن

فرضیه	آماره تی	سطح معناداری	نتیجه آزمون
اول	16.220	0.012	رد (اثرات ثابت)
دوم	21.219	0.006	رد (اثرات ثابت)

منبع: یافته های پژوهشگر

همچنین با توجه به نتایج آزمون هاسمن در اجرای تمامی فرضیات از روش اثرات ثابت استفاده می شود.

آمار استنباطی

نتایج آزمون فرضیه اول

نگاره ۵: نتایج تجزیه و تحلیل داده ها جهت آزمون فرضیه اول

متغیر	عنوان	نماد	ضریب	خطای معیار برآوردی	آماره t	prob
عرض از مبدا	C	3.501	0.114	30.472	0.000	
توانایی مدیریت	MA	-0.032	0.016	-2.010	0.045	
اندازه	size	0.037	0.005	6.662	0.000	
نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار	BOOKMKT	-0.245	0.054	-4.529	0.000	
زیان	Los	-0.721	0.091	-7.902	0.000	
اهرم مالی	Leverge	-0.275	0.074	-3.687	0.000	
نسبت مجموع موجودی ها و مطالبات شرکت	Inverc	0.135	0.023	5.778	0.000	

prob	آماره t	خطای معیار برآوردی	ضریب	متغیر	
				نماد	عنوان
					بر کل دارایی های
0.868	0.165	0.073	0.012	TENURE	دوره تصدی حسابرس
34.360	F-statistic	1.936	دوربین واتسون		
۰,۴۷۱	ضریب تعیین تعدیل شده	۰,۰۰۰	احتمال آماره F-statistic		

منبع: یافته های پژوهشگر

همانطور که مشاهده می شود مقدار احتمال مربوط به آماره F برابر صفر است که بیانگر مناسب بودن مدل رگرسیون است. ضریب تعیین تعدیل شده R^2 برابر با 0.471 بوده که بیانگر این است که تقریباً ۴۷٪ از تغییرات متغیر وابسته به وسیله رگرسیون توضیح داده می شود. با توجه به اینکه آماره دوربین واتسون برابر ۱,۹۳ و بین بازده ۱,۵ تا ۲,۵ می باشد، در نتیجه بین خطاها خود همبستگی وجود ندارد، بنابراین امکان استفاده از رگرسیون وجود دارد. همانطور که در جدول ۳ مشاهده می شود، ضریب متغیر توانایی مدیریت برابر با -2.01- احتمال آماره t متغیر توانایی مدیریت برابر با 0.045 می باشد که نشان دهنده این موضوع است که بین تاخیر گزارش حسابرسی با توانایی مدیری رابطه منفی معناداری وجود دارد.

نتایج آزمون فرضیه دوم

نگاره ۶: نتایج تجزیه و تحلیل داده ها جهت آزمون فرضیه دوم

prob	آماره t	خطای معیار برآوردی	ضریب	متغیر	
				نماد	عنوان
0.000	30.505	0.117	3.572	C	عرض از مبدا
0.063	2.541	0.006	-0.015	MA	توانایی مدیریت
0.004	-2.755	0.0223	-0.061	BIG4	اندازه حسابر
0.064	-1.850	0.160	-0.296	MA * BIG	
0.000	5.923	0.005	0.034	size	اندازه
0.000	-4.986	0.054	-0.273	BOOKMKT	نسبت ارزش دفتری به ارزش بازار
0.000	-8.052	0.091	-0.733	Los	زیان
0.000	-3.742	0.074	-0.278	Leverge	اهرم مالی
0.000	5.597	0.023	0.130	Inverc	نسبت مجموع

متغیر	عنوان	نماد	ضریب	خطای معیار برآوردی	آماره t	prob
	موجودی ها و مطالبات شرکت بر کل دارایی های					
	دوره تصدی حسابرس	TENURE	0.012	0.073	0.165	0.868
		دوربین واتسون		1.951	F-statistic	27.194
		احتمال آماره F-statistic		۰,۰۰۰	ضریب تعیین تعدیل شده	0.456

منبع: یافته های پژوهشگر

همانطور که مشاهده می شود مقدار احتمال مربوط به آماره F برابر صفر می باشد که بیانگر مناسب بودن مدل رگرسیون است. ضریب تعیین تعدیل شده R^2 برابر با 0.456 بوده که بیانگر این است که تقریباً 45٪ از تغییرات متغیر وابسته به وسیله رگرسیون توضیح داده می شود. با توجه به اینکه آماره دوربین واتسون برابر ۱,۹۵ و بین بازده ۱,۵ تا ۲,۵ می باشد، در نتیجه بین خطاها خود همبستگی وجود ندارد، بنابراین امکان استفاده از رگرسیون وجود دارد. همانطور که در جدول ۴ مشاهده می شود، ضریب متغیر اندازه حسابرس (کیفیت حسابرسی) برابر با -2.75 و احتمال آماره t آن برابر با ۰,۰۴۹ می باشد که نشان دهنده این موضوع است که بین اندازه حسابرس با تاخیر گزارش حسابرسی رابطه منفی معناداری وجود دارد اما ضریب متغیر اثر تعاملی توانایی مدیریتی و اندازه حسابرس برابر 1.85- احتمال آماره t برابر ۰,۰۶۴ می باشد که نشان می دهد که کیفیت حسابرسی بر رابطه توانایی مدیریتی بر تاخیر گزارش حسابرسی، بی تاثیر می باشد.

استدلال و نتیجه گیری پژوهش

در این پژوهش، رابطه بین تاخیر گزارش حسابرسی و توانایی مدیریتی و اینکه چگونه این رابطه با کیفیت حسابرس متفاوت است، مورد بررسی قرار گرفته است. ادبیات قبلی تأثیر توانایی مدیریتی بر ریسک های حسابرسی، اثربخشی حسابرسی و به موقع بودن گزارش حسابرسی را اثبات کرده است. آبرناتی و همکاران (۲۰۱۸) و لی و همکاران (۲۰۲۴) که نزدیک به این مطالعه است، رابطه بین توانایی مدیریتی و به موقع بودن گزارش را به طور کلی اثبات می کند. در توسعه تحقیقات قبلی و برای بینش بیشتر در مورد محرک های تاخیر گزارش که می تواند به ذینفعان مختلف اطلاع دهد، این پژوهش شرایط مختلفی را بررسی می کند که تحت آن توانایی مدیریتی تأثیر برجسته تری بر تاخیرهای گزارش حسابرسی دارد. نتایج نشان می دهد که توانایی مدیریتی بیشتر، باعث کاهش این امر می شود که نتایج کامل مطابق با نتیجه پژوهش لی و همکاران (۲۰۲۴) می باشد. زیرا بنظر می رسد که توانایی مدیریتی بالاتر با کاهش ریسک شرکت به کاهش کار مورد نیاز حسابرسی و افزایش سرعت تهیه گزارشهای به طور مستقیم به افزایش سرعت انجام کار حسابرسان فرآیند حسابرسی کمک می کنند که موجب کاهش تاخیر در گزارش حسابرسی می گردد. اما نتایج دیگر نشان می دهد که حسابرسان با کیفیت بالاتر تأثیری بر رابطه توانایی مدیریتی و تاخیر گزارش حسابرسی ندارند. بنابراین میتوان به نتیجه

رسید در موسسات بزرگ حسابرسی علیرغم اینکه محافظه کاری، شهرت و استقلال بیشتر نسبت به سایر موسسات حسابرسی هستند به توانایی مدیریتی برای تصمیم گیری در برنامه حسابرسی خود متکی هستند.

پژوهش حاضر می تواند فرصت های مطالعاتی زیر را برای پژوهش های آتی فراهم نماید:

۱- پیشنهاد می شود پژوهشگران به بررسی تاثیر محیط کنترل داخلی بر رابطه بین توانایی مدیریتی و تاخیر در گزارش حسابرسی بپردازند.

۲- پیشنهاد می شود که انجام تحقیق مذکور با استفاده از سایر روش ها در خصوص تاثیر کیفیت حسابرسی بر رابطه بین توانایی مدیریتی و تاخیر در گزارش حسابرسی، بپردازند.

هیچ گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است.

منابع و مآخذ

۱. تنانی، محسن و نصرتی، سعید. (۱۴۰۲) "نوسانات سود و تاخیر در گزارش حسابرسی". مطالعات حسابداری و حسابرسی، (۴۵) -صص ۱۲۴-۱۰۵.
۲. حشمتی، مرتضی، متقی، علی اصغر و محمدی، احمد. (۱۳۹۵). "کیفیت حسابرسی و تأخیر در ارائه گزارش حسابرس". همایش ملی حسابرسی و نظارت مالی ایران، دوره اول.
۳. دادجویی، عالمه و میرزائی، مژگان. (۱۴۰۱). "بررسی رابطه بین بیش اطمینانی مدیران و تاخیر گزارش حسابرسی در شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". فصلنامه چشم انداز حسابداری و مدیریت، ۵(۶۹)، صص ۸۷-۹۹.
۴. رسولخانی، محمدباقر و بولو، قاسم (۱۴۰۳). "توانایی مدیریتی و هموارسازی سود". مجله دانش حسابداری، ۱۵(۱)، صص ۱-۲۴.
۵. رضائی پشته نوئی، یاسر و صفری گرایلی، مهدی (۱۳۹۹). "توانایی مدیریتی و کیفیت محیط اطلاعاتی شرکت". مجله دانش حسابداری مالی، ۶(۴)، صص ۱۷۷-۱۵۷.
۶. رضایی دولت آبادی، حسین، حیدری سلطان آبادی، حسن، بوستانی، حمیدرضا و کریمی سیمکانی، صادق. (۱۳۹۳). "بررسی عوامل تأثیرگذار بر تأخیر انتشار صورت های مالی سالانه حسابرسی شده شرکت های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران". فصلنامه حسابداری مالی، ۶(۲۱)، صص ۵۱-۸۲.
۷. رضایی، فرزین، فیروزوعلیزاده، اکرم و نورمحمدی، الهام. (۱۳۹۹). "رابطه توانایی مدیریت با اجزاء مدیریت ریسک یکپارچه". فصلنامه پژوهش حسابداری مالی و حسابرسی، ۱۲(۴۸)، صص ۲۳-۴۱.
۸. محمدی، محمد، احمدی پور، زهرا و احمدی پور، فاطمه. (۱۴۰۲). "تاثیر ویژگیهای شرکت و حسابرس مستقل بر تاخیر در ارائه گزارش حسابرسی". فصلنامه چشم انداز حسابداری و مدیریت، ۶(۸۶)، صص ۲۹۸-۲۸۵.
9. Abernathy, J., Barnes, M., Stefaniak, C., & Weisbarth, A. (2017). "An international perspective on audit report lag: A synthesis of the literature and opportunities for future research". *International Journal of Auditing*, 21(1), 100-127.

10. Bamber, M., Bamber, L., & Schoderbek, M. (1993). "Audit structure and other determinants of audit report lag: An empirical analysis". *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 12(1), 1–23.
11. Blankley, A. I., Hurtt, D. N., & MacGregor, J. E. (2014). The relationship between audit report lags and future restatements. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 33(2), 27–57.
12. Bryan, D. B., & Mason, T. W. (2020). Earnings volatility and audit report lag. *Advances in Accounting*, 51, Article 100496.
13. Carmeli, A., & Tishler, A. (2004). Resources, capabilities, and the performance of industrial firms: A multivariate analysis. *Managerial and Decision Economics*, 25(6–7), 299–315.
14. Demerjian, P. R., Lev, B., Lewis, M. F., & McVay, S. E. (2013). Managerial ability and earnings quality. *The Accounting Review*, 88(2), 463–498.
15. Dong, B., Robinson, D., & Xu, L. (2018). Auditor-client geographic proximity and audit report timeliness. *Advances in Accounting*, 40, 11–19.
16. Duh, R. R., Knechel, W. R., & Lin, C. C. (2020). The effects of audit firms' knowledge sharing on audit quality and efficiency. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 39 (2), 51–79.
17. Dyreng, S. D., Hanlon, M., & Maydew, E. L. (2010). The effects of executives on corporate tax avoidance. *The Accounting Review*, 85(4), 1163–1189.
18. Ettredge, M. L., Li, C., & Sun, L. (2006). The impact of SOX section 404 internal control quality assessment on audit delay in the SOX era. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 25(2), 1–23.
19. Glover, S. M., Hansen, J. C., & Seidel, T. A. (2022). How has the change in the way auditors determine the audit report date changed the meaning of the audit report date? Implications for academic research. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 41 (1), 143–173.
20. Hambrick, D. C., & Mason, P. A. (1984). Upper echelons: The organization as a reflection of its top managers. *Academy of Management Review*, 9(2), 193–206.
21. Hayes, R. M., & Schaefer, S. (1999). How much are differences in managerial ability worth? *Journal of Accounting and Economics*, 27(2), 125–148.
22. Hitt, M. A., Bierman, L., Shimizu, K., & Kochhar, R. (2001). Direct and moderating effects of human capital on strategy and performance in professional service firms: A resource-based perspective. *Academy of Management Journal*, 44(1), 13–28.
23. Huang, X. S., & Sun, L. (2017). Managerial ability and real earnings management. *Advances in Accounting*, 39, 91–104.
24. Knechel, W. R., & Sharma, D. S. (2012). Auditor-provided nonaudit services and audit effectiveness and efficiency: Evidence from pre-and post-SOX audit report lags. *Auditing: A Journal of Practice & Theory*, 31(4), 85–114.
25. Kor, Y. Y. (2003). Experience-based top management team competence and sustained growth. *Organization Science*, 14(6), 707–719.
26. Li, Y., Liu, S & Zhou, Y. (2024). " Managerial ability, audit quality, and audit report lag". *Advances in Accounting*, 12(1), 1-14.
27. Stewart, E. G., & Cairney, T. D. (2019). Audit report lag and client industry homogeneity. *Managerial Auditing Journal*, 34(8), 1008–1028.

28. Sun, L. (2016). Managerial ability and goodwill impairment. *Advances in Accounting*, 32, 42–51.
29. Tanani, M & Nosrati, S.(2023). Earnings Volatility and Audit Report Lag. *Accounting & Auditing Studies*,(45),105-124. .[in persian]
30. Heshmaty, M, Mottaghi, A & Mohammady, A. (2016). Audit Quality and Audit Report. Lag. National Conference on Auditing and Financial Supervision of Iran, First Session. .[in persian]
31. Dadjoyi, A & Mirzayi, M.(2022).Barresi rabete bein etminani modoran va takhir gozaresh hesabresi dar Sherkat haye pazirofte shode dar bours oragh bahadar Tehran [Investigating the Relationship Between Managers' Overconfidence and Audit Report Delay in Companies Listed on the Tehran Stock Exchange].*Faslname Cheshm Andaz Hesabdari va Modiriat*,5(69),87-99.[in persian]
32. Rasoulkhani, M & Blue, G.(2024). Managerial Ability and Income Smoothing.*Journal of Accounting Knowledge*,15(1),87-99. [in persian]
33. Rezaei Pitenoei, Y & Safari Gerayli, M.(2020). Managerial Ability and Corporate Information Environment Quality. *Journal of Financial Accounting Knowledge*,6(4),51.82. [in persian]
34. Rezayi Dolat Abadi, H, Hridari Soltan Abadi, H, Bostani, H & Karimi Simkani, S.(2014). Barresi avamel tasirgozar bar takhir enteshar sorat haye mali salaneh hasabarsi shodeh Sherkat haye pazirofte shode dar bours oragh bahadar Tehran[Investigating factors affecting the delay in publishing audited annual financial statements of companies listed on the Tehran Stock Exchange].*Faslname Hesabdari Mali*,6(21),51.82. [in persian]
35. Rezayi, F, Firozoalizadeh, A & Normohammadi, E.(2020). Rabete tavanayi madiriat ba ejza madiriat risk yekparcheh[The relationship between management capability and integrated risk management components].*Faslname Hesabdari Mali va Hesabresi*,12(48),23.41. [in persian]
36. Mohammadi, M, Ahmadi pour, Z & Ahmadi pour, F.(2023). Tasir vijegieyaye sharkat ve hasabres mosteghal bar takhir dar araeh gozarsh hasabarsi[The effect of company and independent auditor characteristics on audit report delays]. *Faslname Cheshm Andaz Hesabdari va Modiriat*,6(86).285-298. . [in persian]

Managerial ability and audit reporting lag by adjusting audit quality

Abstract

Managerial ability, beyond the economic characteristics of the company, has a significant impact on the financial reports of companies and the company's risk. The purpose of this study is to investigate the relationship between management ability and audit report delay, and whether this relationship varies with the quality of the auditor involved. The data collected for the study are from 127 companies listed on the Tehran Stock Exchange. The statistical method used to test the research hypotheses is the panel data method with fixed test and Eviews software is used. The results of the study indicate that there is a negative and significant relationship between managerial ability and audit report lag, and also that higher quality auditors do not have an effect on the relationship between management ability and audit report lag. According to the results obtained, capable managers can help the audit process by improving the reporting process in a timely manner and by reducing the risk of companies, and reduce the audit time and audit reporting.

Keywords

Managerial ability, Audit report lag , Audit quality
